



Statens jordbruksverk
55182 Jönköping

Datum 2010-04-28
Dnr 32-2009-0596

Statens jordbruksverks årsredovisning 2009

Riksrevisionen har granskat Statens jordbruksverks (SJV) årsredovisning, daterad 2010-02-11. Syftet har varit att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut. Riksrevisionen vill efter granskningen av årsredovisningen och avlämnandet av revisionsberättelse fästa generaldirektörens uppmärksamhet på nedanstående.

Riksrevisionen önskar information senast 2010-05-28 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Sammanfattning

I denna revisionsrapport framför Riksrevisionen att:

- redovisningen av information avseende väsentliga prestationer, i enlighet med de nya kraven i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, bör utvecklas främst avseende kostnaderna för berörda prestationer
- arbetet med underlag för ledningens bedömning av intern styrning och kontroll bör utvecklas i syfte att täcka in fler typer av risker än de som omfattas idag
- ytterligare åtgärder bör övervägas för att åtgärda tidigare identifierade problem vid Vattenenheten

1, Regelverket ställer nya krav på resultatredovisningarna år 2009

För år 2009 ställs det nya krav på innehållet i myndigheternas resultatredovisningar enligt 3 kap. (FÅB). Myndigheterna ska numera redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion och till vad regeringen, i förekommande fall, har angett i regleringsbrev eller i något annat beslut. Resultatredovisningen ska främst avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats med avseende på volym och kostnader.



Förändringen innebär att regeringen i hög grad överlämnar till den enskilda myndigheten att besluta om vad som ska rapporteras som resultatet av myndighetens ålagda uppgifter. Detta sker genom myndigheternas val av viktiga prestationer. Regeringen begär dock uttryckligen en redovisning av volym och kostnader för dessa prestationer.

Oavsett hur myndigheten väljer att redovisa resultatet av sin verksamhet gäller den övergripande principen att årsredovisningen ska ge en rättvisande bild av verksamheten. Detta framgår bl.a. av Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter till 3 kap. 1 § FÅB. ESV förtydligar begreppet rättvisande bild i flera olika skrifter.

1.1 Brister i redovisning av kostnader på prestationsnivå

Efter genomförd granskning av Jordbruksverkets årsredovisning bedömer Riksrevisionen att den redovisning som Jordbruksverket gjort avseende kostnader för redovisade prestationer inte fullt ut motsvarar förordningens krav. I tabell 5, s 16 redovisas ett antal väsentliga prestationer med avseende på volymer av ärenden mm. Någon samlad redovisning av kostnaderna för motsvarande prestationer görs dock inte på det sätt som efterfrågas i förordningen. För enstaka områden finns dock sådan uppgift redovisad på annan plats i årsredovisningen.

Riksrevisionen rekommenderar Jordbruksverket att utveckla redovisningen av kostnader för prestationer i årsredovisningen så att den motsvarar de krav som ställs i FÅB.

2, Bedömning av intern styrning och kontroll

Riksrevisionen har i granskningen tagit del av den process och det material som legat till grund för generaldirektörens bedömning av den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten. Riksrevisionen anser sammantaget att ledningens underlag för bedömningen om intern styrning och kontroll är relativt väl strukturerat och underbyggt. Inför kommande år anser Riksrevisionen dock att arbetet med riskanalysen kan utvecklas på några punkter.

Under såväl 2008 som 2009 har fokus i arbetet primärt legat på EU-stödshanteringen samt på kontroller i IT-miljön. 2009 har en komplettering gjorts med att vissa komponenter i den interna kontrollen bedömts på avdelningsnivå.

Utöver redan vidtagna åtgärder anser Riksrevisionen att SJV även bör överväga att i ökad utsträckning ta ställning till interna kontrollfrågor i övriga verksamhetsprocesser som kan anses vara väsentliga och/eller riskfyllda, och där flera avdelningar samtidigt är involverade. Ett sådant exempel är årsredovisningsprocessen där ett antal olika avdelningar, och i viss mån även externa uppgiftslämnare bidrar med information till det slutliga årsredovisningsdokumentet.

För att säkerställa att den interna kontrollen fungerar på ett kostnadseffektivt sätt är det viktigt att det finns tydliga ställningstaganden från ledningens sida med avseende på övergripande riskbedömning av verksamheten, vilken typ



av brister som bedöms särskilt viktiga att hantera och vilken typ av risker/brister verksamheten är beredd att acceptera. I det nu nämnda exemplet med årsredovisningsprocessen, framgår det enligt revisionens uppfattning idag inte tydligt vad som utifrån ledningens perspektiv bedöms kunna utgöra väsentliga fel i årsredovisningsdokumentet, samt vilka förhållanden som skulle kunna medföra att sådana fel kan uppstå. Utifrån en sådan bedömning kan en analys göras av sannolikheten för att ett väsentligt fel kan uppstå, samt lämpliga förebyggande och kontrollerande åtgärder vidtas. Exempel på kontrollerande åtgärder i denna process är tydligt dokumenterade rutiner för framtagande och kvalitetssäkring av underlag, tydlighet i ansvarsfördelning samt säkerställande av att olika begrepp definierats på ett sådant sätt att uppgifter och roller inte missförstås.

En ytterligare aspekt som skulle kunna övervägas för särskilda riskbedömningar är risken för brister som inte nödvändigtvis får omfattande ekonomiska konsekvenser, men som av andra skäl kan anses medföra att exempelvis förtroendet för verksamheten påverkas negativt. Exempel på två sådana områden är hanteringen av projekt- och företagsstöd (där internrevisionen i två olika rapporter under 2009 och 2010 har identifierat brister) samt verksamheten vid Vattenenheten. Gällande den senare verksamheten bedömer Riksrevisionen att det trots tidigare vidtagna åtgärder från ledningen kvarstår brister, som bedöms som särskilt allvarliga med tanke på att verksamheten till viss del är konkurrensutsatt (se vidare nedan).

Sammantaget anser Riksrevisionen att den typ av övergripande riskvärderingar och ställningstaganden som beskrivits ovan bör ingå i den beskrivning av det interna kontrollsystemet som efterfrågas i Förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll, §6 och FÅB kap 2 §9 tillsammans med övergripande beskrivning av hur det interna kontrollsystemet i organisationen är uppbyggt.

Riksrevisionen rekommenderar Jordbruksverket att fortsätta arbetet med utveckling av processen för framtagande av beslutsunderlag till ledningens intygande avseende den interna styrningen och kontrollen. I detta arbete rekommenderas särskilt att bedöma risker kopplade till:

- årsredovisningsprocessen
- eventuella andra tvärgående processer som bedöms vara verksamhetskritiska samt
- förvaltningsmässiga brister som kan få konsekvenser för såväl regellefterlevnad som för förtroendet för myndighetens verksamhet.

3, Styrning av verksamheten vid Vattenenheten

Riksrevisionen har vid flera tillfällen framfört synpunkter avseende styrning och finansiella underskott för Vattenenheten, en verksamhet som bedrivs på en marknad där det även finns privata aktörer. Riksrevisionen anser att de åtgärder som hittills vidtagits avseende den interna styrningen av Vattenenheten inte har gett tillräckliga effekter.



Trots att Jordbruksverket de två senaste åren fått regeringens medgivande att täcka underskott i verksamheten med anslagsmedel om totalt 4,7 mnkr, så redovisas per den 31/12 2009 ett utgående ackumulerat underskott om ca 2,4 mnkr, att jämföras med omsättningen som 2009 var ca 11 mnkr (exklusive anslagstillskott); dvs. att efter anslagstillskott kvarstår ett ackumulerat underskott på närmare 20 % av verksamhetens omsättning. Utan de två senaste årens anslagstillskott hade det ackumulerade underskottet uppgått till drygt 7 mnkr eller ca 60 % av årsomsättningen i verksamheten. Fortfarande identifieras i verksamheten uppbokade intäkter/fordringar från tidigare år vilka får skrivas bort då det inte längre bedöms vara möjligt att fakturera kund för de nedlagda kostnaderna; under 2009 har enligt uppgift ca 875 tkr skrivits bort av detta skäl.

Riksrevisionens granskning visar också att underlag och rutiner för värdering av de pågående projekten uppvisar osäkerhet både med avseende på vilka nedlagda timmar i olika projekt som faktiskt är fakturerbara, som på vilken timtaxa som skall gälla för fakturering av äldre arbeten som ännu inte fakturerats.

Jordbruksverkets bokslutsanvisningar saknar fastställda principer för värderingen av de pågående arbeten som redovisas vid enheten samt anvisningar för vilken dokumentation som ska styrka det värde som tas upp i balansräkningen. Granskningen av den bokslutsdokumentation som finns presenterats visar att det saknas dokumenterade bedömningar som visar att den verkliga färdigställandegraden har bedömts för pågående fastprisuppdrag och att förlustrisker bedöms i samtliga projekt. Bedömning av färdigställandegrader och förlustrisker bör utföras av respektive ansvarig projektledare för projekten.

Riksrevisionen rekommenderar Jordbruksverket att överväga ytterligare åtgärder för att säkerställa att verksamheten vid Vattenenheten kan bedrivas med god kontroll och utifrån gällande krav på full kostnadstäckning. Rutiner och principer för fakturering samt avstämning och dokumentation av projektvärdering bör utvecklas ytterligare.

Ansvarig revisor Frank Lantz har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Stefan Andersson har varit föredragande.

Frank Lantz

Stefan Andersson

Kopia för kännedom:

Regeringen